

ΜΑΘΗΜΑ 7ο

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2

*Διωγμοί και εξάπλωση του Χριστιανισμού.
Πρόσωπα και μαρτυρίες*

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του Χριστιανισμού

Εισηγητής: Ντίνος Βρυώνης, ΠΕ70 – ΠΕ81

Διευθυντής 9^{ου} Δ.Σ. Ηρακλείου Αττικής

9^ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου Αττικής

Περιγραφή

(Βιβλίο σελ. 32 - 35)

Στο μάθημα αυτό θα μάθουμε για τη συμβολή του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Α΄ στην εξάπλωση του χριστιανισμού. Θα συζητήσουμε τους λόγους που τον οδήγησαν στις ενέργειες αυτές και γιατί ονομάστηκε από την ιστορία «Μέγας».

Θα μάθουμε επίσης για το φιλανθρωπικό έργο της μητέρας του Ελένης και τη δική της προσφορά στο χριστιανισμό, που οδήγησε την εκκλησία μας να την ανακηρύξει αγία και ισαπόστολο μαζί με το γιό της Κωνσταντίνο.

λάβαρo:

- **ΣΗΜ.** Σημαία με ζωγραφικές ή κεντητές παραστάσεις, που αναρτάται σε κοντάρι με τρόπο που να κρέμεται προς τα κάτω.
- **ΕΤΥΜ.** < μεσν. Λάβαρον < λατ. labarum «βασιλική σημαία».

παγανισμός:

- **ΣΗΜ.** η ειδωλολατρία, ο πολυθεϊσμός
- **ΕΤΥΜ.** Μεταφορά στην ελλην. ξένου όρου, πβ. αγγλ. paganism < pagan < μτγν. λατ. Paganus «ειδωλολάτρης.
αρχική σημ. «χωρικός» (δηλ. «όχι στρατιώτης του Χριστού» < λατ. Pagus «χωριό»).

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Κωνσταντίνος Α΄ - Ο Μέγας (272 - 337μ.Χ.)

(Βιβλίο σελ. 32)

- Ανακηρύχθηκε Καίσαρας (306μ.Χ.) των δυτικών επαρχιών από το στρατό του, στο Γιορκσάιρ της Αγγλίας σε εκστρατεία, όταν πέθανε ο πατέρας του Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ο Χλωρός.

Σημείωση: Στο μισό από το δυτικό κομμάτι της Αυτοκρατορίας. Θυμηθείτε την τετραρχία που όρισε ο Αυτοκράτορας Διοκλητιανός.

- Τα επόμενα χρόνια με εμφύλιους πολέμους νίκησε τους συναυτοκράτορες και έγινε μοναδικός αυτοκράτορας όλης της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Philip Jackson (1998). Κωνσταντίνος ο Μέγας. Χάλκινο άγαλμα. Γιορκσάιρ, Αγγλία.
Πηγή: Βικιπαίδεια.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Κωνσταντίνος Α΄ - Ο Μέγας (272 - 337μ.Χ.)

(Βιβλίο σελ. 32-35)

- Έγινε ο πρώτος **Χριστιανός** Ρωμαίος Αυτοκράτορας. Βαπτίστηκε λίγο πριν το θάνατό του.
- Ίδρυσε την **Κωνσταντινούπολη** (330μ.Χ.) και έφερε την αρχή της **Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας** που σήμερα ονομάζουμε **Βυζάντιο**.
- Η Ορθόδοξη Εκκλησία τον ανακήρυξε **Άγιο** και Ισαπόστολο, επειδή **υποστήριξε** με όλους τους τρόπους τον **Χριστιανισμό**.
- Ονομάστηκε «**Μέγας**» γιατί με το έργο του επηρέασε άμεσα ή έμμεσα την παγκόσμια ιστορία.
- Η μνήμη του συνεορτάζεται μαζί με αυτή της μητέρας του Αγία Ελένη στις **21 Μαΐου**.

Μουσεία Καπιτωλίου. Κεφάλι του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Α'. Χάλκινο, 4ος αιώνας μ.Χ., Ρώμη. Πηγή: Βικιπαίδεια.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Κωνσταντίνος Α' - Ο Μέγας (272 - 337μ.Χ.)

(Βιβλίο σελ. 32-35)

Σκεφτόμαστε και συζητάμε:

- Γιατί ο Κωνσταντίνος Α' υποστήριξε τον χριστιανισμό;
- Γιατί μετέφερε την πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας;
- Γιατί ονομάστηκε στην ιστορία «Μέγας»;

Μουσεία Καπιτωλίου. Κεφάλι του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Α'. Χάλκινο, 4ος αιώνας μ.Χ., Ρώμη. Πηγή: Βικιπαίδεια.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Κωνσταντίνος Α΄ - Ο Μέγας (272 - 337μ.Χ.)

(Βιβλίο σελ. 34-35)

- Παρότι δεν είχε την παραμικρή σχέση με τον Χριστιανισμό, διείδε τη δυναμική της θρησκείας αυτής και αποφάσισε να την υιοθετήσει και να την εντάξει στην πολιτική του.
- Το 313 υπέγραψε με τον σύμμαχό του στην Ανατολή Λικίνιο το “**Διάταγμα των Μεδιολάνων**”, με το οποίο κατοχυρωνόταν η **αρχή της ανεξιθρησκείας** και της θρησκευτικής ελευθερίας στην επικράτειά του.

Σημείωση: Το έδαφος είχε προετοιμαστεί από το 311 με το διάταγμα του αυτοκράτορα Γαλέριου, που έπαυε τους διωγμούς κατά των χριστιανών.

Μουσεία Καπιτωλίου. Κεφάλι μαρμάρινο από τον Κολοσσό του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Α΄. 4ος αιώνας μ.Χ., Ρώμη.
Πηγή: Βικιπαίδεια.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Διάταγμα των Μεδιολάνων (Μιλάνο) 313 μ.Χ.

(βιβλίο σελ. 34)

- Όλοι οι υπήκοοι του κράτους μπορούν να ασκούν ελεύθερα τη θρησκεία και τη λατρεία τους....
- **Ανεξιθρησκεία**

Flavius Valerius Constantinus
The Prado Museum in Madrid

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Το όραμα του Σταυρού

(Βιβλίο σελ. 33)

- Σύμφωνα με την παράδοση, πριν τη μεγάλη μάχη με τον Μαξέντιο, ο Κωνσταντίνος είδε το περίφημο όραμά του, σύμφωνα με το οποίο ακτίνες φωτός σχημάτισαν στον ουρανό ένα σταυρικό σύμπλεγμα με τη φράση **“Εν τούτω Νικά”**.

Διάταξε το στράτευμα να βάλει στις ασπίδες τους το σήμα του Σταυρού και ετοίμασε ένα σχετικό με το όραμά του **λάβaro**.

Ο ενθουσιασμός του στρατεύματος ήταν μεγάλος και πέτυχαν μεγάλη νίκη επί του Μαξέντιου.

Σημείωση: Το λάβαρο ήταν χρυσό ακόντιο με πλευρικά προσαρμοσμένη ορθογώνια δοκό, από την οποία κρεμόταν πορφυρό ύφασμα. Στην κορυφή του δόρατος ήταν το χριστιανικό μονόγραμμα (ΧΡ) και τρία αγάλματα: του Αυτοκράτορα και των δύο μεγαλύτερων γιων του.

Λάβαρο Μ. Κωνσταντίνου

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Το όραμα του Σταυρού

(Βιβλίο σελ. 33)

Μαθητές του Ραφαήλ. Το όραμα του Σταυρού. 1520-24 μ.Χ. Μουσείο Βατικανού. Βατικανό.
Πηγή: Βικιπαίδεια.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Το όραμα του Σταυρού

(Βιβλίο σελ. 33)

Μαθητές του Ραφαήλ. Το όραμα του Σταυρού, λεπτομέρεια. 1520-24 μ.Χ. Μουσείο Βατικανού. Βατικανό. Πηγή: Βικιπαίδεια.

Η Αψίδα του Κωνσταντίνου. 4^{ος} αιώνας, Ρώμη.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Ο χριστιανισμός επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας (βιβλίο σελ. 33)

- Ο Κωνσταντίνος βλέποντας την εξάπλωση του χριστιανισμού, αποφάσισε σιγά σιγά να την προωθήσει ως επίσημη θρησκεία του κράτους, ώστε έτσι να φέρει την ενότητα στο ρωμαϊκό κόσμο κάτω από μια θρησκεία, στενά υποταγμένη στο κράτος.
- Προώθησε τη νέα του πίστη προσεκτικά και μεθοδικά, παραμένοντας φιλικός με τους ειδωλολάτρες, αφού ο παγανισμός παρέμενε ακόμα η πιο δημοφιλής θρησκεία.

Ο Άγιος Κωνσταντίνος, Λεπτομέρεια ψηφιδωτού στον Ι.Ν. Αγίας Σοφίας. Κωνσταντινούπολη. 1000 μ.Χ.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Ο χριστιανισμός επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας (βιβλίο σελ. 33)

- Ο Κωνσταντίνος έχτισε ναούς στην καινούρια πρωτεύουσα και αντιμετώπισε τις εκκλησιαστικές διχόνοιες και τις αιρέσεις (Α΄ Οικουμενική Σύνοδος 325μ.Χ. και Β΄ το 327μ.Χ.)
- Τόσο ο ίδιος όσο και η μητέρα του Ελένη έχτισαν πολλές εκκλησίες και στην Κωνσταντινούπολη και σε άλλα μέρη της Αυτοκρατορίας.

Μέγας Κωνσταντίνος. Μανουήλ Πανσέληνος. Πρωτάτο, Άγιον Όρος, 13^{ος} αιώνας.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Ο χριστιανισμός επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας (βιβλίο σελ. 33)

- Ο Κωνσταντίνος αντιμετώπισε τις εκκλησιαστικές διχόνοιες και τις **αιρέσεις** (Α΄ Οικουμενική Σύνοδος 325μ.Χ. και Β΄ το 327μ.Χ.)
- Η μητέρα του Ελένη έκτισε επίσης πολλές Εκκλησίες: στη Ρώμη, στην Κωνσταντινούπολη, στο Ικόνιο Μικράς Ασίας, στη Βηθλεέμ και στην Ιερουσαλήμ τον ναό της Αναστάσεως στον **Πανάγιο Τάφο**.

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη.
Πηγή: Βιβλίο Θρησκευτικών ΣΤ΄

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Ο ναός της Αναστάσεως του Χριστού στα Ιεροσόλυμα.

Ο ναός της Αναστάσεως της Ιερουσαλήμ λέγεται και **ναός του Παναγίου Τάφου** και βρίσκεται στη χριστιανική συνοικία της παλαιάς πόλης της Ιερουσαλήμ.

Ο ναός χτίστηκε από την Αγία Ελένη, τη μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, στα μέσα του 4ου αιώνα μ.Χ. και περιλαμβάνει τον Πανάγιο Τάφο μαζί με τον Γολγοθά.

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Ο ναός της Αναστάσεως, Ιεροσόλυμα

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Πανάγιος Τάφος

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Η εύρεση και η ύψωση του Τιμίου Σταυρού

(βιβλίο σελ. 36-37)

- Σύμφωνα με την παράδοση η **Αγία Ελένη** θέλησε στην Ιερουσαλήμ να βρει τον **Τίμιο Σταυρό**. Το κατάφερε το 328μ.Χ. και φρόντισε να χτιστεί στον τόπο εκείνο ο ναός της Αναστάσεως και να υψωθεί (τοποθετηθεί) μέσα του ο Σταυρός.

Σημείωση: Οι Πέρσες κυρίεψαν και λεηλάτησαν την Ιερουσαλήμ και πήραν στη χώρα τους και τον Τίμιο Σταυρό (614μ.Χ.). Τελικά ο αυτοκράτορας Ηράκλειος νίκησε τους Πέρσες, πήρε πίσω τον Τίμιο Σταυρό και τον έφερε στην Κωνσταντινούπολη (629μ.Χ.).

Η Ύψωση του Τιμίου Σταυρού.
Πηγή: Βιβλίο Θρησκευτικών ΣΤ΄

Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του χριστιανισμού

Η γιορτή της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού

(σελ. 38)

- Η πρώτη **Ύψωση του Τιμίου Σταυρού** στο ναό της Αναστάσεως έγινε στις 14 Σεπτεμβρίου το 335 μ.Χ.
- Η εκκλησία μας γιορτάζει μεγαλοπρεπώς το γεγονός αυτό της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού στις **14 Σεπτεμβρίου** (Σημείωση: Ημέρα νηστείας).

Έθιμα της γιορτής

Την ημέρα της γιορτής, ο ιερέας μοιράζει στους πιστούς κλαδάκια βασιλικού γιατί – κατά την παράδοση– η Αγία Ελένη βρήκε τον Σταυρό του Χριστού σε ένα χώρο που ήταν κατάφυτος από βασιλικούς. Γι' αυτό και ο βασιλικός λέγεται **σταυρολούλουδο**.

*«Βασιλικός κι αν μαραθεί, Κι αν γείρουν τα κλωνιά του
Ρίξε νερό στη ρίζα του, Να' ρθει στα πρωτινά του».*

Video, You Tube

❑ Κολοσσαίο – Ασπίδα Κωνσταντίνου

<https://www.google.com/maps/@41.8895857,12.4907896,3a,65.4y,56.54h,101.89t/data=!3m6!1e1!3m4!1sIBn2fPliRhvyOYbsxiF6aA!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu>

Πηγή: google.map

❑ Ναός της Αναστάσεως (Πανάγιος Τάφος)

<https://www.youtube.com/watch?v=ib077UYIL-4>

Πηγή: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Βιβλιογραφία - Πηγές

1. **ΥΠΕΘ/ΙΕΠ (2018)**. Ορθογραφικό - ερμηνευτικό λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού, Το λεξικό μας.
2. **Μπαμπινιώτης, Γ. (1998)**. Λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα.
3. **ΥΠΑΙΘ/ΙΕΠ (2022)**. Θρησκευτικά ΣΤ' Δημοτικού.
4. **OHIO STATE UNIVERSITY**. Ehistory, Biographies. Constantine the Great. Ανακτήθηκε στις 30/7/2023, <https://ehistory.osu.edu/biographies/flavius-valerius-constantinus-constantine-great>.